

Yayın Adı Milliyet Caddesi
Referans No 29135036
Renk Renkli

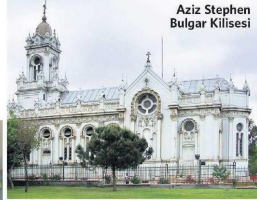
Yayın Tarihi 07.05.2013
Etki Tarafsız
STxCM 185,95

Küpür Sayfa 1
Tiraj 181544
Sayfa 4

Balat'tan geriye kalanlar

MEHVEŞ EVİM
 mehves.evim@milliyet.com.tr

**Aziz Stephen
Bulgar Kilisesi**

**Ayşegül
Kaya**

Balat çarşısı, eski parlak günlerine kıyasla çok daha sakin ama hâlâ çok özel. Eski sinagogların, kiliselerin çevrelediği semtin binaları, AB fonlarıyla kısmen restore edildi. Peki Balat'ın hikayesi ne?

Balat'ın ilk sakinlerinin **Ma-kedonya**'dan gelen Yahudiler olduğunu biliyor muydunuz? Hatta İstanbul'un tek ahşap sinagogu da Balat'ta... Fakat bugün Yahudi cemaatinden Balat'ta yaşayan çok az insan kaldı. Rehber **Saffet Emre Tunçgil**, Balat sokaklarında dolaşırken bize hikayesini şöyle anlatıyor:

"Yıl 1492, **Sultan II. Bayezid Kral Ferdinand** ve **Kraliçe İsa-bella** tarafından yurtlarından atılan **İspanyol Yahudileri** Osmanlı topraklarına getirince bir kısmı yerleşmek için Balat'ı seçmiş. Ortaya ilginç bir topluluk çıkmış: bir yanda Rumca konuşan yerli halk, diğer yanda **Ladino** (Sefarad Yahudileri'nin kullandığı İspanyolca) konuşan göçmenler. Herleyen yıllarda önce **Portekiz** den sonra da **Rodos** tan daha fazla sığınmacı gelince Balat **'Yahudi Balat'** olarak tanınmaya başlamış.

Gelenler birçok yeniliği de beraberlerinde getirmişler ve İstanbul'un matbaayla tanışmasını sağlamışlar. 1950'li yıllarda **İsrail'e** göçmüş Balat'ın Yahudileri, bir kısmı İstanbul'un başka semtlerine. Geriye **19 sinagog** ve eski muhteşem günleri anlatan bir avuç cemaat kalmış. Göçmenlerin yerine Karadeniz ve **Doğu Anadolu** dan göç edenler yerleşmiş. Balat, adını **Blachernae Sarayı** na olan yakınlığından otürü Yunanca bir kelime olan **'palation'** (saray) zaman içinde değişmesiyle almış."

Çarşı'nın sürprizleri
Leblebiciler Caddesi boyunca yürürken küçük dükkanlarla çevrili bir alışveriş caddesine gelirsiniz. Kunderacılar, yorgancılar, unutulmaya yüz tumaş meslekleri icra

eden zanaatkarlara rastlamak mümkün.

Ayşegül Kaya, 13 yıl önce Balat'a yerleşip **camaltı sanatını** tanıttığı dükkanını burada açmış. Yıllarca avukatlık yapan Ayşegül Hanım, burada hem kendi yaptığı camaltı eserleri sergiliyor hem de kurs veriyor. Birkaç adım ötede, bir zamanlar şarkılara konu olan **Agora Meyhanesi** var. Agora, çarşı demek. Birkaç yıl önce kapanan meyhane, artık tasarım ve resim atölyesi olarak kullanılıyor.

Balat çarşısında Yanbol kasabasıdan gelen cemaatin yaptırdığı **Yanbol Sinagogu**'nun girişi görülebilir. **Orjinal ahşap tonozu sahip tek sinagog** olarak bilinen bina, 1895 tarihli.

Kadınların kahvesi

Balat'ta AB ve UNESCO tarafından onarılan binaların çoğu Leblebiciler'in devamındaki Vodina Caddesi'nde... Balat'ın Fener'le birleştiği yerde yüksek duvarların arkasına gizlenmiş iki kilise var; bir tanesi **Aya Yorgiye**'ye, diğerye **Panaghia Paramithas'a** (Tesellici Meryem) adanmış.

Şöyle bir soluklanmak isteyenler, **Vodina Cafe'ye** mutlaka uğramalı. Balat Kültür Evi bünyesinde çalıştırılan bu kahve, Türkiye Soroptomistler Kulüpleri Federasyonu'na ait. Balatlı kadınlara meslek kazandırmayı amaçlayan bu güzel binada ev yapımı börekler, mantılar, yaprak sarmaları, reçeller ve tursular satılıyor. Balat'ın değişen yüzünde modern atölyeler, tek tük de olsa galeriler var. Çağdaş sanat objeleri, mimari ve mobilya tasarımı üzerine çalışan Sema Topaloğlu'nun atölyesi, sahil yolunun üzerinde.

BUNLARI ATLAMAYIN

■ **HALİÇ SURLARI:** İstanbul'u saldırılardan koruyan ve Halic'teki yerleşimlere düşmanların girmesini engelleyen duvarların bir kısmı hâlâ kıyıya paralel olan yol boyunca görülebilir. Maalesef çok bakımsız olan surların üzerine ev yaparlar da var, yol çalışmalarından ötürü tamamen yıkılan kesimleri de. İlk surların muhtemelen **Septimius Severus** tarafından II. yüzyılda yapıldığı sanılıyor.

■ **AZİZ STEPHEN BULGAR KİLİSESİ:** Halic'in kıyısındaki görkemli kilise, 19'uncu yüzyılda İstanbul'da yaşamını sürdüren Bulgar azınlığına ait. Gotik tarzda inşa edilen kilise, 1871 yılında **Viyana**'da yapılmış ve parçalar halinde **Tuna Nehri** üzerinden gemilerle getirilip Halic kıyısındaki küçük bir bahçeye kurulmuş. Dünyada bu şekilde yapılmış sadece iki tane daha bina var.

■ **FENER'İN ESKİ EVLERİ:** Fener'in harika köşkerinin büyük kısmı çok uzun zaman önce yok olmuş. St. Stephen Kilisesi'nin yanındaki iki restore edilmiş; biri kadınlar kütüphanesine ev sahipliği yapıyor, diğeri cam atölyesine... Sementin arka sokakları, bugün sıraevler denilen iki üç katlı, cumbalı evlerle dolu. Bazılarının birden fazla aile tarafından kullanıldığı evlerin bir kısmı, 2000'li yılların başında Avrupa Birliği fonları kullanılarak restore edildi.

Balat'ı kendi başınıza dolaşmaktansa özel bir turlu tercih ederseniz, Mastercard'ın 'Paha Bıçılmaz İstanbul' mayıs programı kapsamında Balat&Fener&Halic etabı için www.pahabicilemez.com/istanbul adresine bakabilirsiniz.